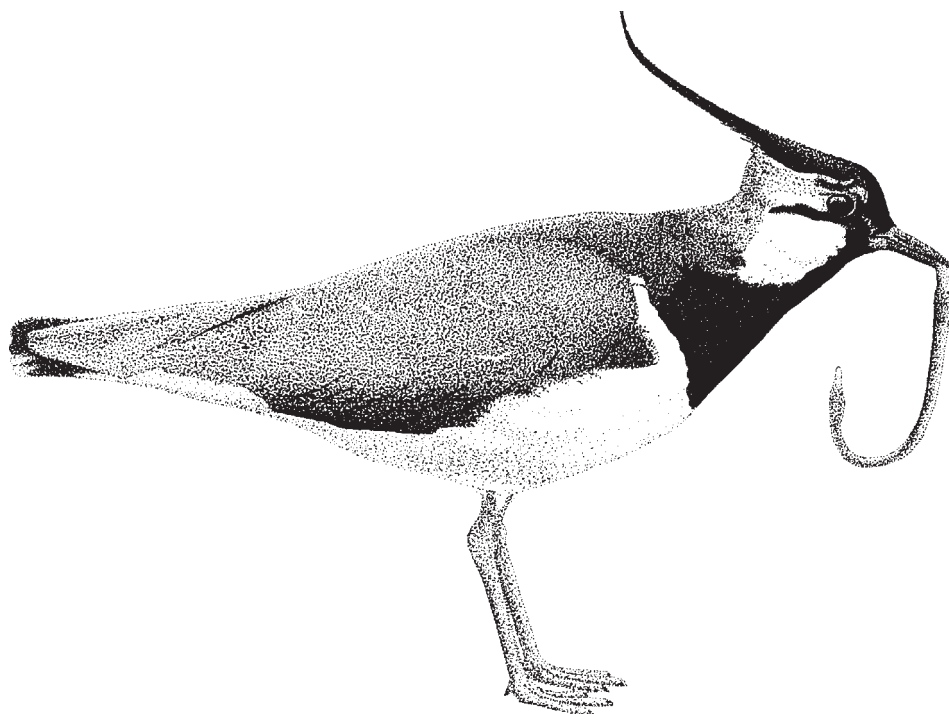

Ynglefugle i Holmegårds Mose / Porsemose 2006

Ynglefugle i Holmegårds Mose / Porsmose 2006

Udgivet af

Storstrøms Amt
Teknik- og Miljøforvaltningen
Natur- og Plankontoret
Parkvej 37
4800 Nykøbing F
Tlf.nr. 54 84 48 00
E-post: stoa@stam.dk

Tekst

Hans Erik Jørgensen

Redaktion

Lars Malmberg

Forsideillustration

Topvibe af Søren Haugaard

Forsideopsætning

Anette Krøyer

Tryk

Storstrøms Amt Trykkeri, november 2006
Rapporten vil også foreligge som pdf-fil til downloading på
DOF Storstrøms hjemmeside: www.dof-storstroem.dk

Oplag

50 eksemplarer

Kort

Udsnit af Kort- og Matrikelstyrelsens kort er gengivet med
tilladelse:
© Kort- og Matrikelstyrelsen 1992/KD.86.1037.

© Copyright

Storstrøms Amt 2006
Eftertryk tilladt med tydelige kildeangivelse

Ynglefugle i Holmegaards Mose / Porsmose 2006

Rapport udarbejdet af

HANS ERIK JØRGENSEN

for

STORSTRØMS AMT
Natur- og Plankontoret

September 2006

Indhold:

	Side
Sammenfatning	2
1. Indledning	3
2. Undersøgelsesområdet	3
3. Ynglesæsonens vejrforhold	4
4. Materiale og metode	5
5. Resultater	6
5.1. Lokalitetsgennemgang	6
5.2. Artsgennemgang	8
6. Konklusioner	20
7. Referencer	21
8. Kort og tabeller	22

Sammenfatning

Holmegaards Mose / Porsmose er et af de største sammenhængende eng- og moseområder i det østlige Danmark. Området er en betydningsfuld fuglelokalitet og derfor udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde.

Som led i Amtets naturovervågning er i 2006 foretaget en undersøgelse af områdets ynglefugle. Rapporten præsenterer resultaterne, ligesom udviklingstendenserne gennem de seneste 30 år bliver belyst.

I forbindelse med undersøgelsen er området opdelt i fire delområder.

1. Holmegaards Mose (*tørvegravskompleks*):

Tørvegravene har væsentlige ynglebestande af arter som Grågås, Knopsvane, Rørhøg og Rørdrum. Disse har haft stabile eller stigende bestande i de senere år. Andre arter har været i tilbagegang (fx Gråstrubet lappedykker og Troldand) eller er helt forsvundet som ynglefugle (fx Sorthalset lappedykker, Taffeland og Hættemåge).

2. Broksø Enge (*lavbundsreal med permanente og temporære vådområder*):

De permanente vådområder har stabile bestande af en række arter af vandfugle. I de temporære vådområder, hvor vandstanden ofte er høj i begyndelsen af ynglesæsonen, reduceres eller forsvinder vandarealet som regel i løbet af yngleperioden, hvorved en del yngleforsøg må opgives.

3. Porsmose (*engarealer og braklagte lavbundsarealer*):

Engene var tidligere ynglested for mange vadefugle, især Viber, men på grund af utilstrækkelig eller manglende afgræsning i de senere år er engene ikke længere så kortgræssede som tidligere, og derfor ikke længere attraktive for vadefuglene. Ynglebestanden af Viber er gået tilbage med 90% på mindre end ti år. En af karakterfuglene i Porsmose er Engsnarren, der her har en af sine få, faste danske ynglepladser.

4. Gødstrup Sø (*genskabt, lavvandet sø*):

Gødstrup Sø blev genskabt som permanent vådområde i efteråret 2003, og søen har i de forløbne tre sæsoner udviklet sig til at blive en af de bedste fugle-søer på Sjælland. Mange arter af vandfugle yngler i stort antal, bl.a. er der væsentlige bestande af Lille lappedykker, Toppet lappedykker, Gråstrubet lappedykker, Sorthalset lappedykker (en af de største danske ynglelokaliteter), Knopsvane, Grågås, Knarand, Atlingand, Skeand, Blishøne og Hættemåge.

Oversigtstabeller over udviklingen i ynglebestandene i hver af de fire delområder findes bagest i rapporten.

1. Indledning

Holmegaards Mose og Porsmose, som er beliggende i lavningen omkring Øvre Suså på Sydsjælland, udgør tilsammen et af de største sammenhængende områder med fersk eng og mose i det østlige Danmark. Området er i sin helhed udpeget som EF-fuglebeskyttelsesområde (nr. 91), ligesom Suså er udpeget som habitatområde.

Som konsulentopgave for Storstrøms Amt (Natur- og Plankontoret) blev i ynglesæsonen 2006 foretaget en registrering af forekomsten af ynglefuglene (primært vandfugle og vadefugle) i Holmegaards Mose og Porsmose. Registreringen indgår som led i Amtets overvågning af tilstanden på vigtige naturlokaliteter.

I nærværende rapport beskrives resultaterne af fugle-undersøgelserne i området i 2006. Der er i en lang årrække udført tilsvarende registreringer af ynglefuglene i området eller i dele af dette (se fx Jørgensen 2001, 2004, 2005), og det giver mulighed for at belyse udviklingen i områdets ynglebestande i en periode på mere end 30 år. I rapporten er derfor medtaget en lang række data fra tidligere år ligesom der - på grundlag af disse - er foretaget en vurdering af udviklingstendenserne og deres eventuelle årsager.

2. Undersøgelsesområdet

Undersøgelsesområdets fremgår af kortet i Fig. 1. Området er i forbindelse med undersøgelsen opdelt i fire delområder. Afgrænsningen af disse fremgår ligeledes af Fig. 1.

2.1. Holmegaards Mose

Tørvegravning i Holmegaards Mose i første halvdel af 1900-tallet har skabt ca. 45 vandfyldte tørvegrave, der i areal varierer fra ½ ha til over 8 ha. Mange af tørvegravene har frodig rørsump, medens andre er næsten uden bredvegetation. Hovedparten af tørvegravene findes koncentreret i området lige nord for Holmegaards Glasværk. Desuden findes tre tørvegrave i Kvierum syd for Broksø og ca. 10 tørvegrave i Tyvekrog i den nordvestlige del af Holmegaards Mose. Tørvegravene kantes næsten alle steder af krat- og skovbevoksning, og størstedelen af Holmegaards Mose som helhed er skovbevokset, primært med birk og el. I den sydvestlige del af mosen findes et åbent højmosseareal. - Undersøgelsen omfatter udelukkende vådområderne (tørvegravene). Den nummerering af tørvegravene, der er anvendt i forbindelse med fugle-undersøgelserne, fremgår af Fig. 2.

2.2. Broksø Enge

Lavbundsområde langs Suså mellem Porsmose og Broksø. Området er på ialt omkring 100 ha og omfatter Broksø Fang, Sømose, Birkemose og Broksø Porsemose. Det meste af arealet er som regel oversvømmet (med vand fra Suså) i sen vinteren og det tidlige forår. Broksø Fang og Broksø Porsemose udtørres som regel forholdsvis hurtigt, og disse arealer har været dyrket, dog ikke i de seneste år. Dele af Sømose har ligeledes været opdyrket, men i de seneste år har området henligget som permanent vådt eller fugtigt. I Birkemose findes en permanent, lavvandet sø. Birkemose indeholder desuden fugtige engarealer, der ikke bliver afgræsset.

2.3. Porsmose

Porsmose udgøres af 400-500 ha enge omkring Suså og Jydebæk, og er dermed amtets største område med fersk eng. I de sydlige og østlige dele er der småskove og krat, men ellers har området en åben karakter. Hovedparten af engene i Porsmose har ind til for få år siden været afgræsset af kreaturer. I de seneste år er græsningen aftaget markant. Kun få parceller afgræsses nu af kreaturer, medens dele af det centrale område afgræsses af får. I begge tilfælde er græsningstrykket imidlertid ekstensivt, og kun få (slåede) arealer henligger med lav græsvegetation. Der er desuden flere arealer, der slet ikke bliver afgræsset eller slået. Resultatet er blevet, at det generelle billede af engene i Porsmose har ændret sig fra at være arealer med lav vegetation til arealer med middelhøj græsvegetation. Arealerne nord for Suså har henligget som uudnyttede gennem mange år, og har høj græsvegetation og rørsump, stedvis med vandhuller. Områderne omkring Rødebrovej (syd for Rødebro) har tidligere været dyrket, men dyrkningen på disse vandlidende arealer har været opgivet siden begyndelsen af 1990-erne, og de henligger nu som brak med græs- og urtevegetation af vekslende højde. Engområdet nordvest for Rødebro har permanent vanddækkede områder, og kratskoven Tuerne har flere små tørvegrave, der er tilgroet med rørsump.

2.4. Gødstrup Sø

Gødstrup Sø blev genskabt som permanent sø i efteråret 2003 efter at området (Gødstrup Enghave/Taskerne) i adskillige tidligere år havde henligget med store vinter- og forårsoversvømmelser, der blev pumpet væk i løbet af foråret og forsommeren. Den genskabte sø er lavvandet og har et areal på 55-60 ha. Vandarealet veksler i takt med søens vandstand, idet en betydelig del af søarealet har en vanddybde på mindre end 50 cm. I løbet af de tre år søen har eksisteret som permanent vådområde, er der udviklet rørsump med bl.a. tagrør, dunhammer og dueurt langs det meste af bredderne. Selve vandfladen præges i forårs- og sommermånedene af ret udbredte bevoksninger af vandpileurt. Dele af de omgivende enge bliver afgræsset af kreaturer.

Områdets historie og naturgenopretningen er beskrevet i tidligere rapporter (Jørgensen 2001, 2004 og 2005), hvortil henvises for yderligere information.

3. Ynglesæsonens vejrforhold

Den første del af ynglesæsonen 2006 prægedes af den kolde og meget langvarige vinter for sæsonen. Hele området var snedækket frem til midten af marts. Omkring 20.marts var alle vandarealerne stadig islagte, og så sent som 29.marts var halvdelen af Gødstrup Sø dækket af is. Den langvarige vinter medførte, at tidligt ynglende arter, fx Grågåsen, kom omkring en måned senere i gang med ynglecyklus end normalt, og sådanne forsinkelser påvirker sædvanligvis ynglesuccessen i negativ retning. Endvidere resulterer lange, kolde vintre normalt i et lavere bestandsniveau for mange af de arter, der overvintrer her i landet eller i vore nabolande, fordi fødemangel har medført forøget vinterdødelighed eller ringere kondition. Det gælder først og fremmest arter som Lille lappedykker, Rørdrum, Fiskehejre, Knopsvane og Blishøne, men antagelig også Gråstrubet lappedykker samt dykænderne.

April og maj måneder var kølige i forhold til det normale, hvorimod juni og juli prægedes af varmt og solrigt vejr. De to måneder var stort set uden nedbør.

Tøbruddet i anden halvdel af marts resulterede i stigende vandstand i Gødstrup Sø samt oversvømmelse af de lavtliggende arealer i Broksø Enge. I sidstnævnte område var oversvømmelserne 29.marts af begrænset omfang, men senere steg vandstanden, og 7.april var det meste af området vanddækket. Som helhed var forårsoversvømmelserne i Broksø Enge (og i de lavestliggende dele af Porsmose) af mindre omfang end i de to foregående år.

Vandstanden i Gødstrup Sø holdt sig nogenlunde konstant gennem det meste af yngletiden. I forbindelse med den lange varme og tørre periode i juni og juli faldt vandstanden dog med næsten 40 cm. Efter mere end 150 mm regn i løbet af august måned steg vandstanden med godt 60 cm.

Der blev registreret følgende kotemål i afløbet fra Gødstrup Sø:

23.04.2006	28,45 m
05.05.2006	28,37 m
26.05.2006	28,38 m
29.06.2006	28,30 m
24.07.2006	28,00 m
02.09.2006	28,63 m
27.09.2006	28,37 m

4. Materiale og metode

Undersøgelsen omfattede en registrering af de fugle, der yngler i områdets vandarealer (søer og tørvegrave), rørsumpe og enge. Registreringen rettede sig primært mod de ynglende vandfugle og vadefugle, dvs. de arter, der i særlig grad er afhængige af vådområder.

Den primære registrering omfattede følgende artsgrupper: Lappedykkere, hejrer, svaner, gæs, svømmeænder, dykænder, rørhøg, vandhøns, vadefugle, måger og terner.

Enkelte andre arter (især karakteristiske, mere eller mindre fåtallige arter samt rovfugle) blev medtaget i registreringen i det omfang, der var mulighed for det. For ingen af disse skal undersøgelsen dog nødvendigvis ses som helt fyldestgørende.

For de primære artsgrupper var målet, at registrere ynglebestandenes størrelse (antal par med yngleforsøg) og deres fordeling i området. Parrenes ynglesucces (andelen af yngleforsøg, der resulterer i flyvedygtige unger) er kun undersøgt i udvalgte tilfælde.

De metoder der anvendes i forbindelse med registrering af ynglefugle er forskellige fra art til art. For de her undersøgte arter (vand- og vadefugle) er de anvendte metoder tidligere udføreligt beskrevet (fx Jørgensen 2001, 2001a, 2006), hvortil henvises.

Til registrering af områdets ynglefugle er i sæsonen 2006 anvendt 19 arbejdsdage, i de fleste tilfælde af 7-8 timers varighed. På de enkelte dage er et eller to af de fire delområder (eller

dele deraf) blevet undersøgt, således at der i hvert delområde er en nogenlunde god spredning af undersøgelserne henover ynglesæsonen.

Undersøgelserne i 2006 fordeler sig som følger:

Marts:	1 dag	29/3
April:	6 dage	7/4, 10/4, 19/4, 21/4, 23/4, 27/4
Maj:	4 dage	5/5, 9/5, 26/5, 31/5
Juni:	3 dage	12/6, 22/6, 29/6
Juli:	3 dage	24/7, 28/7, 30/7
August:	2 dage	1/8, 4/8

5. Resultater

Forekomsten af ynglende vand- og vadefugle i 2006 i undersøgelsesområdets fire afsnit (Holmegaards Mose, Broksø Enge, Porsmose, Gødstrup Sø) fremgår af Tab. 1.

Nedenfor gives en kort karakteristik af ynglefuglenes forekomst i hver af de fire delområder, og i Tab. 2 (Holmegaards Mose), Tab. 3 (Broksø Enge), Tab. 4 (Porsmose) og Tab. 5 (Gødstrup Sø) er vist udviklingen i ynglebestandene gennem en længere årrække. Tabellerne findes bagest i rapporten.

I artsgennemgangen (afsnit 5.2) beskrives for hver art (og for hver lokalitet) yngleforekomsten i 2006 samt de mest markante udviklingstendenser i forhold til tidligere år.

5.1. Lokalitetsgennemgang

5.1.1. Holmegaards Mose

De vandfyldte tørvegrave i Holmegaards Mose (incl. Tyvekrog) er ynglelokalitet for en række arter af vandfugle, men i forhold til tidligere er mosens værdi som levested noget forringet, og mange arter er gået markant tilbage i antal eller helt forsvundet som ynglende. I de senere år har tørvegravene især været af stor betydning som ynglested for Grågås (ca. 60 par), Rørhøg (8 par) og Rørdrum (3-4 "par"). Tidligere havde tørvegravene store ynglebestande af bl.a. Gråstrubet lappedykker, Troldand og Taffeland. De to førstnævnte har været i stærk tilbagegang, og Taffelanden forsvandt helt som ynglende for omkring 15 år siden. Hættemågen, der ind til for få år siden havde en koloni på flere tusinde par, er ligeledes helt forsvundet som ynglefugl. Sorthalset lappedykker ynglede med flere par frem til begyndelsen af 1970erne, men har herefter ikke ynglet regelmæssigt. Flere arter af svømmeænder, bl.a. Atlingand og Skeand, der i 1970erne ynglede i mosen, træffes heller ikke længere regelmæssigt i området.

Tab. 1. Forekomsten af ynglende vand- og vadefugle (antal par) i Holmegaards Mose / Porsmose-området i 2006.

	Holmegaards Mose	Broksø Enge	Porsmose	Gødstrup Sø	Total
Lille lappedykker	-	2	-	8	10
Toppet lappedykker	1	-	-	10	11
Gråstrubet lappedykker	5	6	-	11	22
Sorthalset lappedykker	-	-	-	42	42
Rørdrum	3	-	-	-	3
Fiskehejre	+	-	-	-	+
Knopsvane	9	2	-	6	17
Grågås	60	12	10	25	107
Gravand	-	-	-	4	4
Knarand	-	-	-	3	3
Krikand	-	-	-	1	1
Gråand	15	7	+	35	>57
Atlingand	-	-	-	3	3
Skeand	-	6	-	12	18
Taffeland	-	-	-	3	3
Troldand	2	-	-	6	8
Rørhøg	8	1	1	1	11
Vandrikse	>11	3	-	?	>14
Engsnarre	-	-	6	-	6
Grønbenet rørhøne	+	+	?	>9	>15
Blishøne	50	27	3	98	178
Strandskade	-	-	-	1	1
Vibe	-	11	6	8	25
Dobbeltbekkasin	1	2	>4	-	>7
Rødben	-	4	?	2	6
Hættemåge	-	-	-	550	550

- = ingen ynglende; + = ynglende i ukendt antal

5.1.2. Broksø Enge

Broksø Enge udgøres primært af lokaliteterne Birkemose og Sømose. Birkemose har en permanent, lavvandet sø, og er en stabil yngleplads for bl.a. Gråstrubet lappedykker, Knopsvane, Grågås, Gravand, Skeand og Blishøne samt - i nogle år - Lille lappedykker, Atlingand og Rørhøg. I Sømose veksler forekomsten af ynglefugle betydeligt fra år til år, idet vandarealerne her er af temporær karakter, og i adskillige år har Sømose slet ikke været vanddækket i yngletiden, hvorfor stedet har været uegnet for vandfuglene. I de seneste sæsoner har Sømose været vanddækket i længere dele af yngleperioden, og i disse år har der været yngleforekomst (yngleforsøg) af bl.a. Gråstrubet lappedykker, Knopsvane, Skeand og Blishøne. På græsarealer og dyrkede dele af Broksø Enge yngler desuden en del vadefugle, primært Viber og Rødben.

5.1.3. Porsmose

Porsmose udgøres helt overvejende af ferske enge, som ind til for få år siden var attraktive yngleområder for vadefugle, først og fremmest Viber. Som et resultat af de senere års manglende eller utilstrækkelige afgræsning af engene, er Viberne imidlertid gået stærkt tilbage i antal. Medens der ved undersøgelserne i 1990erne årligt kunne registreres omkring 60 par ynglende Viber i Porsmose, var antallet ved undersøgelsen i 2006 reduceret til en tiendedel, idet der kun blev fundet 6 par i hele området. Også flere andre arter har været i tilbagegang i Porsmose. Bl.a. var de lavvandede arealer nordvest for Rødebro (mellem Suså og Tuerne) tidligere langt mere arts- og individrige end tilfældet er i dag. Foringelsen her skyldes antagelig først og fremmest tiltagende tilgroning af omgivelserne. I de seneste ti år har Engsnarren været en af karakterfuglene i Porsmose. Denne - på landsplan sjældne art - har nu en af sine vigtigste danske lokaliteter i Porsmose, hvor bestanden i de fleste år ligger på 6-9 par.

5.1.4. Gødstrup Sø

Gødstrup Sø havde i 2006 sin tredje ynglesæson som permanent sø, og lokaliteten havde som i de foregående to sæsoner store ynglebestande af en lang række arter. Især skal nævnes en meget store forekomst af Sorthalset lappedykker (42 par, heraf mindst 26 par med ynglesucces), og Gødstrup Sø var dette år en af landets vigtigste ynglepladser for denne art. Også de tre andre arter af lappedykkere (Lille, Toppet og Gråstrubet) forekom med askillige par, omend Gråstrubet lappedykker nu - som det var forventet - optræder mindre talrigt end i de to foregående år. Søen har desuden store ynglebestande af Knopsvane, Grågås, svømmeænder (6 arter) og dykænder (2 arter) samt Blishøns. Tilstedeværelsen af kolonier af Hættemåge er en vigtig forudsætning for en del ynglende vandfugle (bl.a. Sorthalset lappedykker), og det var derfor glædeligt, at antallet af Hættemåger gik lidt frem i forhold til sidste år, således at kolonierne nu omfatter godt 500 par. Antallet af ynglende vadefugle er derimod gået tilbage i forhold til tidligere, muligvis som en følge af en vis tilgroning af søbredderne.

5.2. Artsgennemgang

I den efterfølgende artsgennemgang gives for de arter, der har været omfattet af undersøgelsen (dvs. vandfugle og vadefugle) en beskrivelse af yngleforekomsten i 2006 i hver af de fire delområder (Holmegaards Mose (tørvegravene), Broksø Enge, Porsmose og Gødstrup Sø). I de tilfælde, hvor forekomst i delområdet ikke er beskrevet under arten, er det ensbetydende med, at arten ikke yngler (eller tidligere ikke har ynglet regelmæssigt) i det pågældende delområde. Udviklingstendenser i forhold til tidligere år er belyst, og i den forbindelse henvises generelt til oversigterne i Tab. 2-5 (bagest i rapporten).

Udover vandfugle og vadefugle er i artsgennemgangen beskrevet forekomsten af en række andre - generelt mere eller mindre fåtallige - arter af ynglefugle. Det skal dog nævnes, at kun få af disse arter har været genstand for en nogenlunde tilbundsående undersøgelse af forekomsten i området i 2006.

Lille lappedykker *Tachybaptus ruficollis*

Holmegaards Mose:

Ingen ynglende registreret i tørvegravene i 2006. Gennem hele undersøgelsesperioden siden 1972 har arten ynglet uregelmæssigt med få par, flest - 2-3 par - i 2003 og 2004 (tørvegrav nr. 1 og nr. 6 samt i Tyvekrog).

Broksø Enge:

2 par i 2006, begge i den permanente, lavvandede sø i Birkemose, hvor tilgroningen efterhånden har givet arten gode forhold. Tidligere er arten kun registreret som ynglende her i 2003 (1 par).

Gødstrup Sø:

8 par registreret i 2006, men nogle kan eventuelt være overset, især fordi de fleste par yngler sent på sæsonen. Efter genskabelsen af den permanente sø er lokaliteten blevet en værdifuld yngleplads for Lille lappedykker, idet der blev konstateret 16 par i 2004 (mindst 14 ungekuld) og 13 par i 2005. Det var ventet, at arten ville gå tilbage i antal i 2006 efter den strenge vinter, idet Lille lappedykker traditionelt har høj dødelighed i forbindelse med kuldevintre (og derfor lave bestandsniveauer i de efterfølgende ynglesæsoner).

Toppet lappedykker *Podiceps cristatus*

Holmegaards Mose:

1 par i tørvegrav nr. 13 i 2006. I næsten alle sæsoner siden 1972 har 1-2 par ynglet i tørvegravene, enkelte år 3 par. Som ynglelokalitet har arten altid valgt tørvegrav nr. 13, tørvegrav nr. 18 og - få gange - tørvegrav nr. 25. I 1960'erne blev registreret op til 4 par i tørvegravene (Preuss 1969).

Gødstrup Sø:

10 par i 2006, hvoraf mindst 7 par havde ynglesucces. I de foregående to år var der i 2004 6 par (4 par med ynglesucces) og 2005 10 par (kun 1 par med ynglesucces). Inden genskabelsen af den permanente sø, gjorde 1-2 par yngleforsøg i de år, hvor oversvømmelser skabte en temporær sø, men i ingen af de år havde arten ynglesucces, idet vandet forsvandt inden rugningen var tilendebragt.

Gråstrubet lappedykker *Podiceps grisegena*

Holmegaards Mose:

5 par i 2006. Parrene var fordelt i tørvegravene nr. 1, nr. 18, nr. 24, nr. 25 og nr. 26, dvs. overvejende i de vestlige tørvegrave. Der er ikke kendskab til parrenes ynglesucces i 2006, men i de foregående år har arten haft særdeles ringe ynglesucces i tørvegravene. Årets yngleforekomst ligger nogenlunde på linje med de foregående ti års forekomst i tørvegravene, men langt under niveauet for 30-40 år siden. I 1960'erne yngede ca 25 par (Preuss 1969) og i begyndelsen af 1970'erne yngede regelmæssigt 18-20 par i mosen, hvor parrene var jævnt spredt over de fleste tørvegrave (såvel de østlige, de centrale og vestlige samt tørvegravene i Tyvekrog). På det tidspunkt var Gråstrubet lappedykker en af mosens karakterfugle, og der kunne i flere år iagttages mindst 15 par med unger. I slutningen af 1970'erne faldt antallet af ynglepar, og efter en vis stabilisering i 1980'erne reduceredes antallet i midten af 1990'erne yderligere til det nuværende niveau.

Broksø Enge:

I 2006 3 par i Broksø Birkemose og yderligere 3 par med yngleforsøg i Sømose. I Sømose (temporær sø) var der god vandstand i begyndelsen af ynglesæsonen, men vandarealet reduceredes i løbet af foråret, og det er uvist, om lappedykkerne har kunnet gennemføre yngleforsøgene her. I Broksø Birkemose (permanent sø) har der årligt ynglet 1-2 par siden søen blev genskabt i midten af 1980'erne. I Sømose, hvor der kun i få år har stået vand gennem størstedelen af yngletiden, er arten - udover i år - kun konstateret ynglende i 2004, hvor 4 par forsøgte sig.

Gødstrup Sø:

Ynglebestanden talte i 2006 antagelig 11 par, idet arten blev registreret i dette antal medio april og primo maj. Ultimo maj blev ganske vist iagttaget fugle af 19 par, men flere af disse par lå inaktive på søen, og har antagelig været par, der har opgivet at yngle på andre lokaliteter, og som sandsynligvis heller ikke har gjort yngleforsøg i Gødstrup Sø. Årets ynglesucces var ringe, idet der kun blev iagttaget 2 familier med hver 1 unge. - I perioden siden slutningen af 1970'erne har mange Gråstrubede lappedykkere gjort yngleforsøg på lokaliteten i de år hvor der var store forårsoversvømmelser (temporære søer), men i langt de fleste tilfælde er yngleforsøgene mislykkedes, idet vandet blev pumpet væk fra området i løbet af ruge- eller ungetiden. Da søen blev genskabt som

permanent vådområde før ynglesæsonen 2004 var der et ekstraordinært stort antal Gråstrubede lappedykkere, der etablerede sig i søen, men kun få havde ynglesucces. I 2005 var ynglebestanden på et mere normalt niveau, 18 par, hvoraf 6 par havde ynglesucces.

Sorthalset lappedykker *Podiceps nigricollis*

Holmegaards Mose:

Ingen ynglende i 2006. Arten har næppe ynglet i mosen i de seneste tyve år. I begyndelsen af 1960'erne ynglede helt op til 10-30 par i tørvegravene (Preuss 1969). Bestanden var i 1971 reduceret til 4 par (4 familier med unger jagttaget), og i de følgende år faldt antallet yderligere til blot 1-2 par. Efter 1978 har den ikke været regelmæssig ynglefugl i mosen, idet den kun er konstateret i et enkelt år. I begyndelsen af 1970'erne anvendte arten tørvegravene nr. 8 og nr. 9 (begge tørvegrave havde på det tidspunkt hættemågekolonier).

Gødstrup Sø:

Ynglebestanden talte i 2006 42 par, hvoraf mindst 26 par havde ynglesucces. Der var tale om en markant vækst i antallet i forhold til de to foregående år, hvor der blev registreret 21 par og 28 par. Forekomsten i Gødstrup Sø er blandt landets største yngleforekomster. Der er givetvis overvejende tale om fugle, der er flyttet fra den tidligere ret store forekomst i Nielstrup Sø, som i de seneste år er mere eller mindre opgivet af arten. I 2006 var der således kun få ynglende i Nielstrup Sø, og ingen af disse med ynglesucces.

Rørdrum *Botaurus stellaris*

Holmegaards Mose:

3 stationære, territoriale hanner i 2006. De var fordelt i tørvegravene nr. 1, nr. 9 og nr. 15, hvor de hørtes ved flere besøg. Rørdrummen er forholdsvis ny som regelmæssigt ynglende i Holmegaards Mose, idet der først er konstateret stationære hanner fra og med 2001. Forekomsten toppede i 2004 og 2005, begge år med 4 "par" (= stationære, territoriale hanner). De anvendte tørvegrave har i alle år primært været nr. 1, nr. 15 (2 hanner i 2005) og nr. 27/28, dvs. tørvegrave med meget veludviklet rørskov. Det var forventet, at bestanden ville blive reduceret som følge af den lange, strenge vinter 2005/2006, men nedgangen blev af beskeden omfang.

Fiskehejre *Ardea cinerea*

Holmegaards Mose:

Som i de foregående år fandtes i 2006 en koloni af Fiskehejrer i en lille granbevoksning i den sydøstlige del af tørvegravskomplekset (Hopperum). Antallet af reder blev ikke optalt i 2006, men kolonien vurderedes at være af samme størrelse som i tidligere år (14-15 beboede reder optalt i 2000 og 2004).

Knopsvane *Cygnus olor*

Holmegaards Mose:

9 par i 2006. Reder med rugning i tørvegravene nr. 8, nr. 9, nr. 12, nr. 13, nr. 14, nr. 15, nr. 18, nr. 25 og nr. 26. Det er uvist, om et par i nr. 24 gjorde yngleforsøg. Årets bestand ligger på niveau med forekomsten i 1980'erne, medens antallet af par gennem 1990'erne gennemgående var noget lavere. Årets store bestand overraskede, idet knopsvanebestandene normalt påvirkes i negativ retning af lange, kolde vintre. Der blev ikke foretaget kontrol af ynglesucces.

Broksø Enge:

2 par i 2006. Reder med rugning i Birkemose og Sømose, sidstnævnte antagelig uden ynglesucces. Også i 2005 ynglede arten på begge lokaliteter, men ellers har den kun ynglet i Birkemose, hvor den har været årlig i ti år.

Gødstrup Sø:

6 par i 2006, alle med rede og rugning. 3 af parrene havde ynglesucces (5, 3 og 2 unger), heraf et meget sent par, hvor æggene først klækkedes omkring 10. juli (måske et omlagt kuld). Bestanden var større end i de to foregående år. Udover yngleparrene var der i ynglesæsonen op til 15 ikke-ynglende Knopsvaner, der fouragerede i søen.

Grågås *Anser anser*

Holmegaards Mose:

Ca. 60 par i 2006, hvortil kommer en del ikke-ynglende fugle, der holder til i området gennem dele af ynglesæsonen. Grågæssene yngler i de fleste af de tørvegrave, der har frodig rørsump, og de tørvegrave, der normalt har flest ynglepar er nr. 1-3, nr. 14, nr. 15, nr. 27-28 samt et par tørvegrave i Tyvekrog. Også flere andre tørvegrave har flere par. Tørvegrav nr. 8 og nr. 11 havde tidligere adskillige ynglende Grågæs, men herfra er arten tilsyneladende delvis forsvundet, antagelig fordi omgivelserne efterhånden er for tilgroede til at der er anvendelige fourageringssteder. Gæssenes ynglesucces er ikke undersøgt i de senere år, men indtrykket er, at ynglesucces er noget ringere end på de fleste andre lokaliteter. En mulig årsag kan være den tiltagende tilgroning af krat og træer omkring tørvegravene, hvorved fourageringsstederne reduceres, ligesom risikoen for predation (af reder) bliver forøget.

Broksø Enge:

12 par i 2006, primært i Birkemose, hvor de senere års tiltagende forekomst af rørsump i den lavvandede sø har givet gæssene gunstige redemuligheder. Udover yngleparrene er der adskillige ikke-ynglende Grågæs, der holder til i området i april-maj.

Porsmose:

Det vurderes, at ca. 10 par har ynglet i 2006 i området ved Tuerne nordvest for Rødebro, men lokaliteten blev dårligt undersøgt, og der er derfor en vis usikkerhed omkring tallet. Der var desuden 1 par i vådområdet øst for Mosehuset (øst for Tuerne). I de fleste tidligere år er der registreret 10-15 ynglepar ved Tuerne, men i de seneste år er lokaliteten muligvis blev mindre attraktiv for gæssene på grund af tilgroning og reduktion af vandarealerne.

Gødstrup Sø:

Ca. 25 par i 2006. Der blev iagttaget 14 familier med unger, så i betragtning af den langvarige vinter var ynglesuccessen god. Bestandsstørrelsen var på niveau med de to foregående år. Udover yngleparrene holdt mange ikke-ynglende Grågæs til i søen gennem april og maj måned.

Gravand *Tadorna tadorna*

Holmegaards Mose:

Ingen ynglende registreret i 2006. I de fleste år har der været enkelte ynglepar i tørvegravene.

Broksø Enge:

Ingen ynglende registreret i 2006 (og heller ikke i 2005). I tidligere år har der som regel været 2-3 par ynglende. Der er dog - også i de seneste år - flere par, der holder til i området i det tidlige forår, så muligvis er enkelte ynglepar blevet overset i 2005 og 2006.

Porsmose:

Ingen ynglende registreret i 2006. I enkelte tidligere år har der været nogle få par

Gødstrup Sø:

4 par i 2006, hvilket er på linje med forekomsten i de to foregående år. Det er vanskeligt, at opgøre antallet af ynglepar præcist, idet der - udover de ynglende fugle - jævnligt er adskillige ikke-ynglende Gravænder på lokaliteten. Der blev iagttaget et enkelt ungekuld.

Pibeand *Anas penelope*

Gødstrup Sø:

Der er ikke konstateret yngleforekomst, men 1 par og yderligere 1-2 hanner holdt til i Gødstrup Sø gennem hele ynglesæsonen. Mange Pibeænder rastede på lokaliteten i april.

Knarand *Anas strepera*

Holmegaards Mose:

Arten ikke registreret i tørvegravene i 2006, og Knaranden har heller ikke ynglet på lokaliteten i de forudgående tyve år. Omkring 1980 var der i få år et enkelt sandsynligt ynglepar.

Broksø Enge:

Ingen ynglende registreret i 2006. I enkelte tidligere år har der været et sandsynligt ynglepar i området.

Gødstrup Sø:

3 par i 2006. I begyndelsen af ynglesæsonen blev set op til 6 par og 3 hanner, og gennem maj og juni blev regelmæssigt iagttaget 3-4 par/hanner. I anden halvdel af juli blev registreret 2 kuld på 6 og 5-6 unger. Det er første gang Knaranden med sikkerhed konstateres ynglende i søen, men arten ynglede antagelig allerede i 2005.

Krikand *Anas crecca*

Holmegaards Mose:

Ingen ynglende registreret i tørvegravene i 2006. Arten er dog vanskelig at have med at gøre. Dels fordi den normalt lever ret skjult på ynglepladsen, og dels fordi de Krikænder, der ofte opholder sig i tørvegravene i begyndelsen af yngletiden, som regel bliver betragtet som ikke-ynglende trækfugle. De registreringsmæssige vanskeligheder er antagelig også en af årsagerne til den noget ujævne billede af artens yngleforekomst i tidligere år (Tab. 2). Det skønnes, at ynglebestanden i de fleste år ligger på 3-5 par, men i nogle år (fx 2006) færre.

Broksø Enge:

Ingen ynglende registreret i 2006, men mange Krikænder holdt til i området til begyndelsen af maj, og det kan ikke udelukkes, at der har været enkelte lokale par imellem.

Gødstrup Sø:

Sandsynligvis mindst 1 par i 2006. 5.maj blev iagttaget 3 par med yngleadfærd, og 31.maj 1 han med yngleuro. Et stort antal rastende Krikænder holder til i søen gennem hele april måned, og de første hanner på returtræk ankommer allerede i begyndelsen af juni. Det er derfor vanskeligt at adskille eventuelle ynglefugle fra ikke-ynglende, rastende fugle.

Gråand *Anas platyrhynchos*

Holmegaards Mose:

I 2006 blev registreret 20-25 par ved tællingerne i april, men kun 11 par/hanner medio maj. Det vurderes derfor, at årets ynglebestand i tørvegravene har været på ca. 15 par. Arten har gennem alle år været en almindelig ynglefugl i tørvegravene, men der er kun i få år foretaget en egentlig optælling af bestanden. I 1999 blev registreret 31 par, og der er ingen tvivl om, at forekomsten i de senere år har været betydeligt lavere end tidligere. - Til jagtlige formål udsættes hver sommer et stort antal opdrættede ænder i flere tørvegrave.

Broksø Enge:

7 par i 2006. Arten yngler årligt i området med flere par, men Gråænderne har normalt ikke været genstand for egentlig registrering. Seneste, tidligere opgørelse er fra 1999, hvor der blev registreret 6 par, så det ser ud til, at bestanden er nogenlunde stabil.

Porsmose:

Nogle par yngler årligt ved små vådområder, grøfter og ved Suså, men nogen egentlig opgørelse af bestanden er ikke foretaget. Det vurderes, at mindst 5 par Gråænder normalt yngler i Porsmose.

Gødstrup Sø:

Ca. 35 par i 2006, dvs. nogenlunde samme niveau som i 2005. I begyndelsen af yngletiden blev iagttaget endnu flere Gråænder (48 par/hanner 5.maj), men det er næppe alle, der har gjort yngleforsøg. I juni og juli blev set adskillige ungekuld.

Atlingand *Anas querquedula*

Holmegaards Mose:

Ingen ynglende i tørvegravene i 2006. Arten har heller ikke tidligere været regelmæssig ynglefugl i tørvegravene, og den er kun i få år fundet ynglende med et enkelt par.

Broksø Enge:

Ingen ynglende registreret i 2006. I flere af de tidligere år har et enkelt par ynglet. Området ser med sine lavvandede arealer og våde omgivelser ud til at være et attraktivt levested for arten.

Porsmose:

Ingen ynglende registreret i 2006. I visse år er der tidligere været 1-2 par ynglende, primært i vådområderne ved Tuerne og øst for Mosehuset.

Gødstrup Sø:

3 par i 2006. Bestanden var på samme niveau i 2004, men større (7 par) i 2005. Der blev i juli iagttaget et kuld på 6 unger.

Skeand *Anas clypeata*

Holmegaards Mose:

Ingen ynglende i tørvegravene i 2006, og arten har heller ikke ynglet regelmæssigt i de foregående ti år. Frem til begyndelsen af 1990'erne ynglede i de fleste år 2-3 par Skeænder i mosen.

Broksø Enge:

6 par i 2006. Området har i de fleste år haft en ret stor bestand af ynglende Skeænder (jævnligt 5-7 par). De lavvandede arealer og de åbne, våde omgivelser er givetvis meget attraktive for arten.

Porsmose:

Ingen ynglende registreret i 2006. I visse år er der tidligere været 1-2 par ynglende, primært i vådområderne ved Tuerne og øst for Mosehuset.

Gødstrup Sø:

12 par i 2006. Bestandsstørrelsen har været på samme (høje) niveau i de foregående år. I begyndelsen af yngleperioden registreredes op til 18 par, men herefter kun op til 12 par/hanner.

Taffeland *Aythya ferina*

Holmegaards Mose:

Ingen ynglende i 2006, og arten har været helt forsvundet som ynglefugl fra tørvegravene siden 1995. I begyndelsen af 1970'erne var Taffelanden en af mosens karakterfugle med en årlig ynglebestand på 10-15 par og gennemgående med god ynglesucces (fx 12 ungekuld registreret i 1974). I løbet af 1980'erne reduceredes forekomsten gradvis, og omkring 1990 ynglede kun et enkelt par.

Gødstrup Sø:

3 par i 2006. I begyndelsen af maj var der op til 12 par (samt nogle hanner) i søen, men antallet faldt senere på sæsonen (fx 6 hanner og 3 hunner 31. maj), så det vurderes, at ynglebestanden har ligget på omkring 3 par. Der blev ingen ungekuld iagttaget i år.

Troldand *Aythya fuligula*

Holmegaards Mose:

Kun 2 sandsynlige ynglepar blev registreret i 2006, og bestandsniveauet har i de seneste 5-6 år været meget lavt (2-4 par) i forhold til tidligere. I 1970- og 1980'erne ynglede Troldanden talrigt, i de fleste år med mindst 20 par og med god ynglesucces (fx 16 ungekuld registreret i 1974). Fra 1990 gik bestanden tilbage, og især efter 2000 er tilbagegangen gået stærkt. En af årsagerne kan være, at Hættemågerne er forsvundet, idet Troldanden foretrækker at yngle i tilknytning til hættemågekolonier. Andre forhold kan dog også have været afgørende.

Broksø Enge:

Ingen ynglende registreret i 2006 og heller ikke i de nærmest forudgående år. I 1999-2000 var der 1-2 sandsynlige ynglepar i Birkemose.

Gødstrup Sø:

Ca. 6 par i 2006. I begyndelsen af maj var der op til 19 par (og en del hanner) i søen, men antallet var 31. maj (omkring æglægningens start) reduceret til 6 par (og flere hanner). I anden halvdel af juli blev iagttaget 2 kuld på 6 og 5 unger.

Hvinand *Bucephala clangula*

Gødstrup Sø:

Det er tvivlsomt om arten har gjort yngleforsøg i Gødstrup Sø, men det skal nævnes at 1 par (senere 1 han og 1 hun enkeltvis) holdt til i søen gennem hele ynglesæsonen.

Hvepsevåge *Pernis apivorus*

Der blev i 2006 konstateret 2 par ynglende Hvepsevåger i skovene omkring Porsmose, det ene par i Studemose Skov, det andet par i Bøgeholm. Sandsynligvis havde begge par ynglesucces. Arten blev desuden iagttaget flere gange i den nordlige del af Porsmose (Skuderløse Enghave), men trods spredt bevoksning synes der ikke at være velegnede redemuligheder på denne lokalitet.

Rørhøg *Circus aeruginosus*

Holmegaards Mose:

8 par ynglede i tørvegravene i 2006. Forekomsten ligger på niveau med antallet i de foregående ti år, omend der er visse årlige fluktuationer. Rørhøgen har ynglet i tørvegravene hvert år lige siden undersøgelserne påbegyndtes i 1972. Ind til 1985 som regel med 2-3 par, men derefter stigende. Arten yngler i de tørvegrave, der har den mest veludviklede rørsump. De hyppigst anvendte tørvegrave har gennem årene været nr. 1, nr. 2, nr. 3, nr. 8, nr. 9, nr. 11, nr. 15 (nogle år 2 par, bl.a. i 2005 og 2006), nr. 27 og nr. 28. Flertallet af de nævnte tørvegrave bruges stort set hvert år. Desuden anvendes regelmæssigt en rørsump i Tyvekrog, men her blev arten ikke genfundet i 2006. Ynglesucces blev i 2006 kontrolleret hos 4 par, der alle fik unger på vingerne. - Rørhøgene søger føde i et stort opland (marker og enge) omkring mosen, og finder kun i beskedent omfang føde i tørvegravsområdet.

Broksø Enge:

1 par i 2006 i Birkemose. Der var i 2005 ligeledes et par, men før det år har arten næppe ynglet på lokaliteten. De senere års tiltagende udbredelse af rørsumpen i Birkemose har givet Rørhøgen forbedrede redemuligheder her.

Porsmose:

1 par ynglede i 2006 i et rørskovsområde i den nordlige del af Porsmose (nord for Suså). Stedet er en traditionel lokalitet, hvor der i de fleste år yngler et par. Tuerne er en anden, jævnligt anvendt yngleplads. Her blev der i 2006 ikke gjort iagttagelser, der tydede på yngleforekomst.

Gødstrup Sø:

Sandsynligvis 1 par i 2006. Der blev dette år ikke lokaliseret nogen rede eller iagttaget anden sikker yngleadfærd, men der blev observeret Rørhøge ved søen ved alle besøg i løbet af sæsonen, og i august var der stationære unger fra dette år.

Duehøg *Accipiter gentilis*

1 par ynglede i 2006 i en gammel granbevoksning i Holmegaards Mose. Stedet har gennem mange år været fast ynglelokalitet for et par.

Spurvehøg *Accipiter nisus*

1 par ynglede i 2006 i en granbevoksning ved Ravnstrup, iøvrigt samme sted som i 2005. Der er i begge år registreret unger. Arten yngler antagelig også enkelte andre steder i området.

Musvåge *Buteo buteo*

Engene og de braklagte arealer er gode fourageringsteder for Musvågen, og der yngler derfor adskillige par i områdets skove og bevoksninger. Der blev i 2006 konstateret mindst 12 ynglepar. De var fordelt med 1 par ved Gødstrup Sø (+ unger), 1 par i plantage ved Stoksbjerggaard (+ unger), 1 par Bøgeholm (+ unger), 1 par Rotte-tykke (+ unger), 2 par Dyrehave (+ unger), 1 par Hopperum (+ unger), 1 par Studemose Skov (+ unger), 1 par ved Tuerne, 1 par Kvierum, 1 par Broksø og 1 par Tyvekrog. Normalt er der desuden et par i Fensmark Skov, der ikke blev undersøgt i 2006. (+ unger = par med ynglesucces)

Tårnfalk *Falco tinnunculus*

Småskove og bevoksninger i og omkring Porsmose har i nogle år en ret stor bestand af ynglende Tårnfalke, i andre år kun enkelte par. I 2006 ynglede mindst 9 par i området (alle med ynglesucces), og der var desuden 1 par, der ynglede i en redekasse på Holmegaard Gods.

Lærkefalk *Falco subbuteo*

Der er ingen sikre tegn på, at Lærkefalken har ynglet i området i 2006, men 9.maj blev iagttaget 2 stationære fugle (et par!) på højmossearealet i den vestlige del af Holmegaards Mose. Fuglene holdt især til i skovbrynet af Fensmark Skov.

Trane *Grus grus*

1 (skrigende) Trane holdt 10.april til på de braklagte arealer ved Studemose Skov. Arten blev ikke set senere. Både i 2002 og 2003 holdt 1 par Traner til i længere tid i april-maj, primært i og omkring Broksø Enge. Der er dog næppe gjort yngleforsøg i noget år.

Vandrikse *Rallus aquaticus*

Holmegaards Mose:

Der blev ved undersøgelserne registreret territoriale Vandrikser 11 steder i tørvegravene i 2006. Det reelle antal ynglepar er dog uden tvivl noget større, idet der ikke er foretaget lytning i skumringen, hvor arten er mest (stemme)aktiv. Det hidtil største antal territorier blev registreret i 2003, hvor arten hørtes 22 steder i tørvegravene. Heller ikke det år blev der foretaget lytning i skumringen, så det vurderes at bestanden det år - og måske også i 2006 - var på mindst 30 par. Vandriksen er helt overvejende knyttet til de tørvegrave, der har den mest frodige rørsump, og de største bestande findes derfor i tørvegrav nr 15 og nr. 27-28.

Broksø Enge:

Territoriale Vandrikser blev registreret 3 steder i området ved en aften-lytning i 2006.

Gødstrup Sø:

Der blev ikke registreret Vandrikser i 2006, hvilket dog nok skyldes manglen på besøg i skumringen.

Plettet rørvagtel *Porzana porzana*

Broksø Enge:

Ingen registreret ved en natte-lytning i 2006. I 2005 blev ved flere lejligheder i maj måned hørt en territorial han i Sømose, så arten har muligvis ynglet det år.

Porsmose:

Ingen registreret ved en natte-lytning i 2006. I 2003 og 2004 blev hørt 1-2 territoriale hanner i vådområdet øst for Mosehuset (øst for Tuerne), så arten har muligvis ynglet i de år.

Engsnarre *Crex crex*

Porsmose:

6 spillende hanner registreret ved en natte-lytning primo juni 2006. Engsnarren har i en periode på ti år optrådt regelmæssigt i Porsmose gennem hele ynglesæsonen, i de fleste år med 6-9 spillende hanner i begyndelsen af yngletiden (ultimo maj / primo juni). Senere på sommeren er der ofte hørt endnu flere hanner, men sent ankomende hanner drejer sig muligvis mest om uparrede fugle på forlænget træk fra sydligere egne. Det vurderes derfor, at 6-9 "par" er det normale niveau for bestanden i Porsmose, der er en af landets vigtigste ynglelokaliteter for arten. Engsnarrene i Porsmose findes stort set alle på lave (ofte vinteroversvømmede), braklagte engarealer omkring Rødebrovej syd for Suså.

Grøbenet rørhøne *Gallinula chloropus*

Holmegaards Mose:

Arten yngler adskillige steder i tørvegravene, men forekomsten er ikke kortlagt, hverken i 2006 eller i tidligere år. Det skønnes, at arten i de senere år har været mere fåtallig end tidligere, men der mangler konkret viden.

Broksø Enge:

Arten yngler årligt i området (Birkemose), men der er ikke foretaget egentlig registrering af forekomsten.

Porsmose:

Ingen registrering foretaget, men enkelte par findes antagelig i små vådområder, grøfter og lignende.

Gødstrup Sø:

Mindst 9 par i 2006. I løbet af ynglesæsonen (især i juni og juli) blev der registreret Grøbenede rørhøns mindst 9 steder i søen. Det reelle antal ynglepar har antagelig været større.

Blishøne *Fulica atra*

Holmegaards Mose:

50 par i tørvegravene i 2006. Ynglebestanden størrelse adskiller sig ikke fra det gennemgående niveau i de forudgående tyve år, omend der kan være ret store årlige fluktuationer (se Tab. 2). I 1970'erne var bestanden væsentlig større (70-90 par) end den er i dag. Blishønen yngler nogenlunde jævnt fordelt i de fleste tørvegrave, og ingen steder med særlig tætte bestande. De største forekomster fandtes i 2006 i tørvegrav nr. 13 (6 par), nr. 18 (4 par), nr. 25 (4 par) og nr. 26 (4 par)

Broksø Enge:

27 par i 2006, fordelt med 15 par i Birkemose og 12 par i Sømose. I sidstnævnte område desuden en del ikke-ynglende fugle gennem dele af ynglesæsonen. Forekomsten i Birkemose har været nogenlunde konstant gennem de seneste ti år (10-15 par), hvorimod antallet i Sømose er helt afhængigt af, om der er vand på lokaliteten eller ej. I de år, hvor der ikke er vand i Sømose i yngletiden yngler ingen Blishøns, medens der i år med meget vand gennem en lang periode er mange par (fx 26 par i 2004).

Porsmose:

3 par i 2006 i vådområdet øst for Mosehuset (øst for Tuerne). Der kan have været oversete ynglepar i vådområdet ved Tuerne. Årets bestand adskiller sig ikke fra forekomsten i de tidligere år.

Gødstrup Sø:

98 par i 2006. Antallet af par med yngleadfærd blev registreret 5.maj. Der var samme dag (og gennem hele sæsonen) yderligere over 250 fouragerende Blishøns i søen. Den opgjorte bestandsstørrelse ligger på linie med forekomsten i de foregående år. Der blev i juli måned registreret over 65 familier med unger, så ynglesucces har været god.

Strandskade *Haematopus ostralegus*

Broksø Enge:

Ingen ynglende registreret i 2006 og heller ikke i de nærmest forudgående år. Tidligere er der i visse år registreret 2 ynglepar i området.

Gødstrup Sø:

1 par i 2006.

Lille præstekrave *Charadrius dubius*

Broksø Enge:

Ingen registreret i 2006 og heller ikke i de nærmest foregående år. I 1997 og 1998 ynglede et par på tørlagte mudderflader (efter udtørring af oversvømmelser). Det kan ikke udelukkes, at noget tilsvarende har forekommet senere, men ynglefugleregistreringen er som regel afsluttet inden eventuel udtørring af arealerne finder sted.

Vibe *Vanellus vanellus*

Broksø Enge:

11 par i 2006. Årets yngleforekomst ligger meget under det tidligere niveau, hvor der er registreret en bestand på 20-25 par. Tilbagegangen kan bla. skyldes, at dyrkning af arealerne er opgivet i de senere år, og at der derfor nu er færre steder med den helt lave vegetation, som Viberne foretrækker.

Porsmose:

Kun 6 par registreret i 2006. Af disse fandtes de 4 par omkring vådområdet øst for Mosehuset (mindst 2 par med unger) og 2 par (begge med unger) i de østlige dele af Porsmose. Hele den centrale del af Porsmose var uden ynglende Viber. I forhold til tidligere er der tale om en enorm tilbagegang i ynglebestanden, idet der i midten af 1990'erne blev registreret 60-65 par (primært i de centrale dele af Porsmose) og ved undersøgelsen i 1999 57 par. Årsagen til den kraftige reduktion skal uden tvivl søges i forvaltningen af engene. I de senere år er adskillige af engene i Porsmose ikke blevet afgræsset (eller slået), og andre enge er kun afgræsset meget ekstensivt. Resultatet er blevet, at størstedelen af engene nu henligger med middelhøj græsvegetation, og denne naturtype er ikke attraktiv for Viberne.

Gødstrup Sø:

8 par omkring søen i 2006. Antallet ligger på niveau med forekomsten i 2005, men under niveauet i 2004. Årsagen til tilbagegangen er antagelig den tiltagende tilgroning af søbredderne.

Dobbeltbekkasin *Gallinago gallinago*

Holmegaards Mose:

1 par på højmosearialet i den vestlige del i 2006. Også i de foregående år har der været et par på denne lokalitet. I 1970'erne, hvor mosearealerne omkring tørvegravene var mere vandlidende (og mindre bevoksede) end tilfældet er i dag, var der i de fleste år flere par ynglende Dobbeltbekkasiner i selve Holmegaards Mose.

Broksø Enge:

2 par i 2006. I tidligere år er registreret en lignende forekomst.

Porsmose:

4 par registreret i 2006, heraf 3 par i vådområderne øst for Mosehuset og 1 par i engene i den centrale del af Porsmose. Det er antagelig overset enkelte par i vådområdet ved Tuerne, hvor der normalt forekommer flere par. Årets samlede ynglebestand har dog antagelig været mindre end i de tidligere år, hvor der jævnligt er registreret 8-10 par i hele området.

Gødstrup Sø:

Ingen tegn på yngleforekomst registreret i 2006.

Skovsneppe *Scolopax rusticola*

Skovsnepper i territorialflugt ses om aftenen ofte over flere af områdets skove (Dyrehave, Studemose Skov, Kvierum). Ynglebestandens størrelse er ukendt.

Stor kobbersneppe *Limosa limosa*

Indtil slutningen af 1970erne (måske begyndelsen af 1980erne) yngede et par Stor kobbersneppe regelmæssigt i de fugtige engarealer ved Tuerne, men arten er forlængst forsvundet fra området.

Stor regnspove *Numenius arquata*

Gennem 1980erne og begyndelsen af 1990erne var der årligt et ynglepar af Stor regnspove i engene i den centrale del af Porsmose. Arten yngede antagelig sidste gang i 1994, og siden har der ikke været tegn på forekomst.

Rødben *Tringa totanus*

Broksø Enge:

4 par i 2006, hvilket svarer til forekomsten i de fleste tidligere år.

Porsmose:

Ingen registreret i 2006, men arten kan være overset i vådområderne ved Tuerne og øst for Mosehuset, hvor der begge steder tidligere er registreret enkelte par.

Gødstrup Sø:

2 par i 2006. I de foregående år er registreret 2-5 par.

Hættemåge *Larus ridibundus*

Holmegaards Mose:

Ingen ynglende i 2006 og heller ingen i de forudgående syv år. Frem til og med 1998 var der årligt en koloni med over 2.000 par i mosen. I 1999 ankom mange Hættemåger som normalt til mosen i det tidlige forår, men alle forsvandt igen i slutningen af april, og siden har arten ikke ynglet. Årsagen til at Hættemågerne er forsvundet er antagelig den tiltagende forekomst af Mink i tørvegravene, idet minkene svømmer ud og prederer mågerederne, hvorefter kolonien hurtigt opgives. - Da undersøgelserne påbegyndtes i begyndelsen af 1970erne yngede Hættemågerne i store og små kolonier i et stort antal tørvegrave, men i løbet af de følgende ti år koncentreredes mågerne i én stor koloni i tørvegrav nr. 14 (og en mindre forekomst i den nærliggende del af tørvegrav nr. 15), muligvis fordi risikoen for predation i tørvegrav nr. 14 (holme og tuer af rørsump i åbent vand) var mindre end i de fleste andre tørvegrave. I denne meget tætte og uoverskuelige koloni er der naturligvis en vis fejlmargen omkring bestands-estimeringen, idet vurdering af antallet må foretages på kort tid, hvor flere tusinde måger på én gang skræmmes op fra kolonien.

Gødstrup Sø:

Ca. 550 par i 2006. Antallet opgjort ud fra en tælling 5.maj, hvor der var i alt 920 individer, hvilket vurderes at svare til en bestand på mindst 550 par. Ved en tælling 19.april var antallet endnu højere (i alt 1.575 individer), men nogle er antagelig forsvundet fordi der ikke har været tilstrækkeligt med gode redesteder. Efter 15.maj er vegetationen blevet så høj, at en sikker optælling i realiteten er umulig. Hættemågerne er fordelt på flere adskilte koloniafsnit, der har vekslende ynglesucces. Kolonien nedenfor Gødstrup-markvejen havde god ynglesucces, kolonien på sydbredden havde ingen ynglesucces, kolonien på skel-øen mellem Ravnstrup-stykket og Gisselfeld-stykket (i år søens største koloni) havde god ynglesucces, kolonien for enden af vejen "Mosen" (ny koloni i dunhammer-bevoksning) havde god ynglesucces. Endelig var der som sidste år at mindre antal måger, der rugede i bevoksningerne af vandpileurt ude i søen. Redepaceringen hos en del af disse skiftede i løbet af sæsonen, så de har næppe haft ynglesucces.

Huldue *Columba oenas*

Enkelte par yngler årligt i Broksø Park, i Dyrehave og i nogle gamle ege øst for Holmegaard, således også i 2006.

Natugle *Strix aluco*

Hvert år yngler flere par spredt i skovene samt på gårde omkring området. Forekomsten er ikke kortlagt i 2006.

Skovhornugle *Asio otus*

I tidligere år har en lille granbevoksning øst for Tuerne været fast yngleplads for et par. Arten er i årenes løb desuden er fundet ynglende i enkelte andre bevoksninger i og omkring Porsmose. Forekomsten er ikke undersøgt i 2006.

Mosehornugle *Asio flammeus*

Et par Mosehornugler har i en årrække (1997-2004) været sikkert eller sandsynligt ynglende i Porsmose, i alle år i de braklagte arealer nordøst for Rødebro. I de seneste år har yngleforekomsten været mere usikker. Der er - af andre observatører - gjort enkelte iagttagelser af arten i yngletiden (DOF-Basen), også i 2006, men der er tilsyneladende ikke sikre tegn på, at arten har ynglet.

Isfugl *Alcedo atthis*

Tidligere er der i visse år konstateret yngleforekomst af et par Isfugle i tørvegravene i Holmegaards Mose, senest i 2003 (Martin Vestergaard, COWI, pers.medd). Arten er ikke iagttaget de seneste år.

Sortspætte *Dryocopus martius*

I de foregående år har der regelmæssigt været forekomst af et par Sortspætter (sandsynligt ynglende) i Kvierum og ved Broksø. Arten blev ikke iagttaget i 2006, men der var heller ingen målrettet eftersøgning på de traditionelt anvendte lokaliteter.

Lille flagspætte *Dendrocopus minor*

I de tidligere år er der regelmæssigt konstateret yngleforekomst af Lille flagspætte i området, især i området omkring de østlige tørvegrave samt ved Broksø. Arten blev ikke iagttaget i 2006, men det skyldes muligvis manglende eftersøgning. Det kan imidlertid ikke udelukkes, at arten er forsvundet.

Bynkefugl *Saxicola rubetra*

Sandsynlige/sikre yngleforekomster blev i 2006 registreret 1-2 steder i den nordlige del af Porsmose (øst for Tuerne), 3 steder i engene i den østlige del af Porsmose og 1 sted på sydsiden af Gødstrup Sø. Der blev ikke foretaget nogen målrettet eftersøgning af artens forekomst.

Græshoppsanger *Locustella naevia*

Arten optræder i de fleste år med adskillige syngende hanner i områdernes langs Rødebrovej. Ved en natte-lytning primo juni blev på denne strækning hørt 7-8 hanner.

Rødrygget tornskade *Lanius collurio*

2 par i Porsmose i 2006. Det ene par ynglede i nogle tjørnebuske ved markvejen i den østlige del (mindst 3 udføjne unger), i øvrigt nøjagtigt samme sted hvor et par ynglede succesfuldt i 2005. Det andet par ynglede i nogle buske på et braklagt areal vest for Bøgeholm (4 udføjne unger). Det er glædeligt, at arten fortsat yngler i området, idet den nu er forsvundet fra de fleste østdanske lokaliteter, hvor den efterhånden må betragtes som en sjælden ynglefugl.

Ravn *Corvus corax*

1 par ynglede i 2006 i Kvierum. Parret havde antagelig ynglesucces, idet der blev iagttaget fødetransport til skoven.

6. Konklusioner

Undersøgelsesområdet Holmegaards Mose / Porsmose kan i sin helhed betragtes som en særdeles vigtig ynglelokalitet for vandfugle, idet mange arter er til stede med store bestande.

Ses på de enkelte dele af området er billedet nuanceret, og udviklingstendenserne er forskelligrettede for flere arter.

I Holmegaards Mose (tørvegravene) karakteriseres ynglefuglefaunaen i dag primært af væsentlige bestande af Grågås, Knopsvane, Rørhøg og Rørdrum. Andre arter er gået markant tilbage i antal gennem de seneste tyve år (fx Gråstrubet lappedykker, svømmeænder, Troldand og Blishøne), og nogle er helt forsvundet (bl.a. Sorthalset lappedykker, Taffeland og Hættemåge). Der kan være flere forskellige årsager til tilbagegangen hos de pågældende arter, bl.a. forringet vandkvalitet (og dermed dårligere fødemuligheder for nogle arter), generelt lavere vandstand i tørvegravsområdet og tiltagende tilgroning af træer, buske og krat omkring tørvegravene. Det er sandsynligt, at en moderat vandstandshævning samt en væsentlig reduktion (fjernelse) af opvæksten omkring tørvegravene vil kunne forbedre mulighederne for flere af de arter, der er gået tilbage eller forsvundet. - Et problem er endvidere den (antagelig store) bestand af Mink, der i en halv snes år har været i tørvegravene. Der er ingen tvivl om, at Minkenes predation på ynglefuglene er stor, og for at vende udviklingen er det nødvendigt, at begrænse forekomsten af Mink væsentligt.

I Broksø Enge findes i det permanente vådområde i Birkemose ret stabile bestande af en række vandfugle. De senere års ophørte dyrkning af engene har medført, at forårsoversvømmelserne i Sømose først reduceres/forsvinder langt inde i fuglenes yngleperiode. Det ville forbedre forholdene for ynglefuglene i Sømose såfremt der her (i lighed med Birkemose) etableredes et permanent vådområde i de dele, der normalt oversvømmes i sen vinteren og om foråret.

Porsmose er et af de største sammenhængende ferske engarealer i Østdanmark. Ind til for omkring ti år siden blev engene afgræsset intensivt af kreaturer, således at det meste af området henlå med kort græs. I de senere år har afgræsningen af det meste af området været utilstrækkelig eller helt manglet, hvilket har medført, at de fleste enge nu henligger med halvhøj græsvegetation. For ynglefuglene har resultatet været, at vadefuglene er gået stærkt tilbage i antal. Bestanden af Viber er således blevet reduceret med 90% over en periode på mindre end ti år. For de rastende fugle har ændringen af engenes karakter især påvirket forekomsten af rastende Sædgæs i sen vinteren og det tidlige forår (forekomsten af Sædgås indgår i grundlaget for udpegningen som EF-fuglebeskyttelsesområde). Sædgæssene foretrækker kortgræssede enge

med vidt udsyn til alle sider. Tidligere var der regelmæssigt 2-3.000 Sædgæs, der fouragerede i Porsmose i februar/marts, i 2006 har arten stort set manglet. For at genskabe engene i Porsmose som attraktive levesteder for ynglende vadefugle og rastende Sædgæs vil det være nødvendigt at intensivere afgræsningen af hele området markant.

Gødstrup Sø blev genskabt i efteråret 2003, og har i de forløbne tre sæsoner udviklet sig til en meget værdifuld ynglelokalitet for en lang række arter af vandfugle, hvoraf især skal fremhæves alle fire arter af lappedykkere (bl.a. en af landets største forekomster af Sorthalset lappedykker) og en meget artsrig forekomst af andefugle.

Lige som i tørvegravene i Holmegaards Mose er der konstateret forekomst af Mink ved Gødstrup Sø, og dette giver sandsynligvis en del uønsket predation på fuglenes yngel. Der er således behov for bekæmpelse af Minken i såvel tørvegravene som i Gødstrup Sø.

7. Referencer

Jørgensen, H. E. 2001: Ynglefugle i enge og moser langs Susåen. Storstrøms Amt, Teknik- og Miljøforvaltningen, Natur- og Plankontoret.

Jørgensen, H. E. 2001a: Vejledning i registrering af ynglende vandfugle i ferske vådområder i Storstrøms og Vestsjællands amter. Notat.

Jørgensen, H. E. 2004: Ynglefugle i Gødstrup Engsø 2004. Notat, Storstrøms Amt, Natur- og Plankontoret.

Jørgensen, H. E. 2005: Ynglefugle i Gødstrup Sø 2005. Notat, Storstrøms Amt, Natur- og Plankontoret.

Jørgensen, H. E. 2006: Maribosøerne. Ynglefugle 2005. Status og udvikling siden 1977. Storstrøms Amt, Teknik- og Miljøforvaltningen, Natur- og Plankontoret.

Preuss, N. O. 1969: Lappedykkernes udbredelse og talforhold som ynglefugl i Danmark. Dansk Ornitol. Foren. Tidsskr. 63: 174-185.

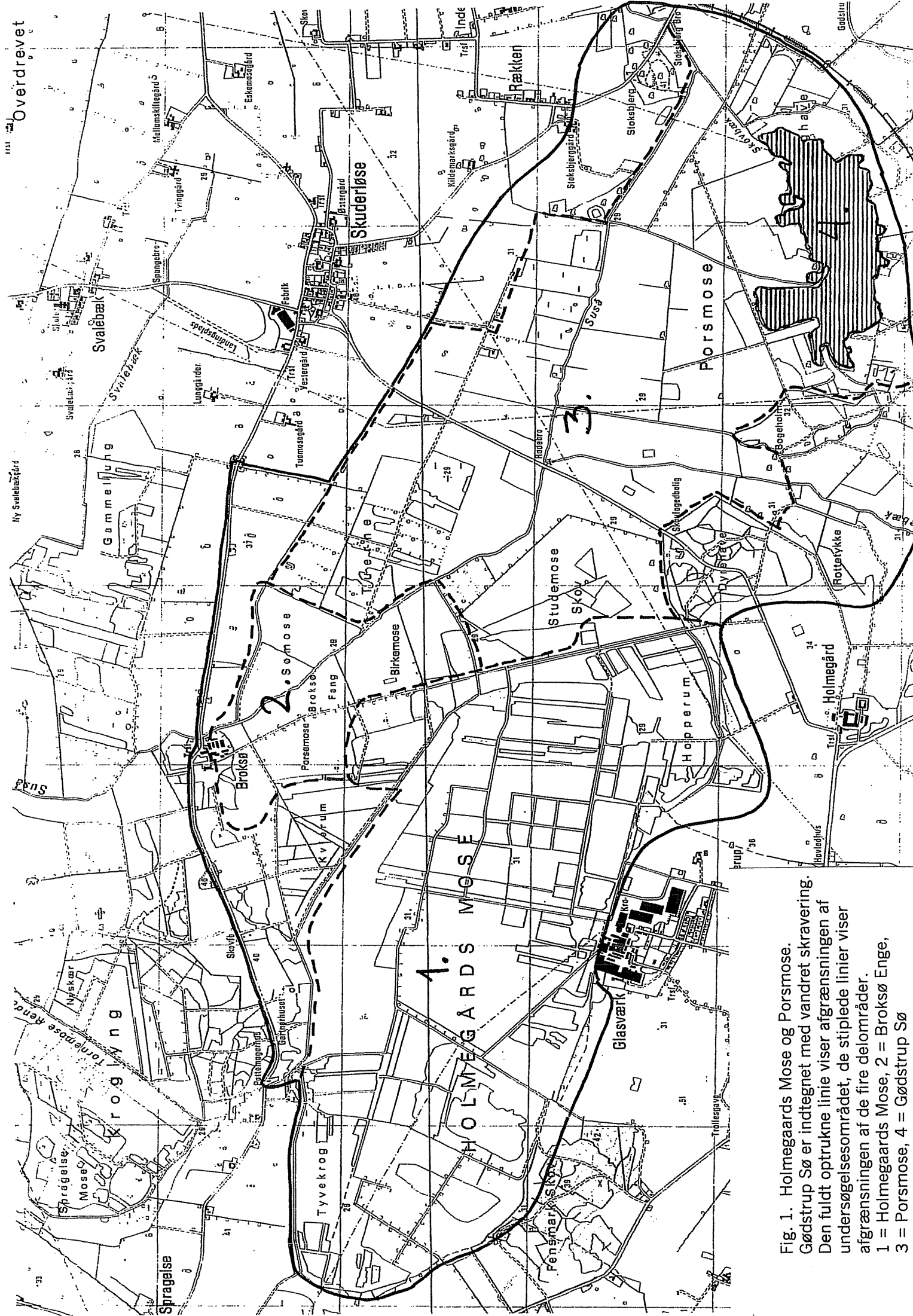

Fig. 1. Holmegaards Mose og Porsmose. Gødstrup Sø er indtegnet med vandret skravering. Den fuldt optrukne linie viser afgrænsningen af undersøgelsesområdet, de stiplede linier viser afgrænsningen af de fire delområder. 1 = Holmegaards Mose, 2 = Broksø Enge, 3 = Porsmose, 4 = Gødstrup Sø

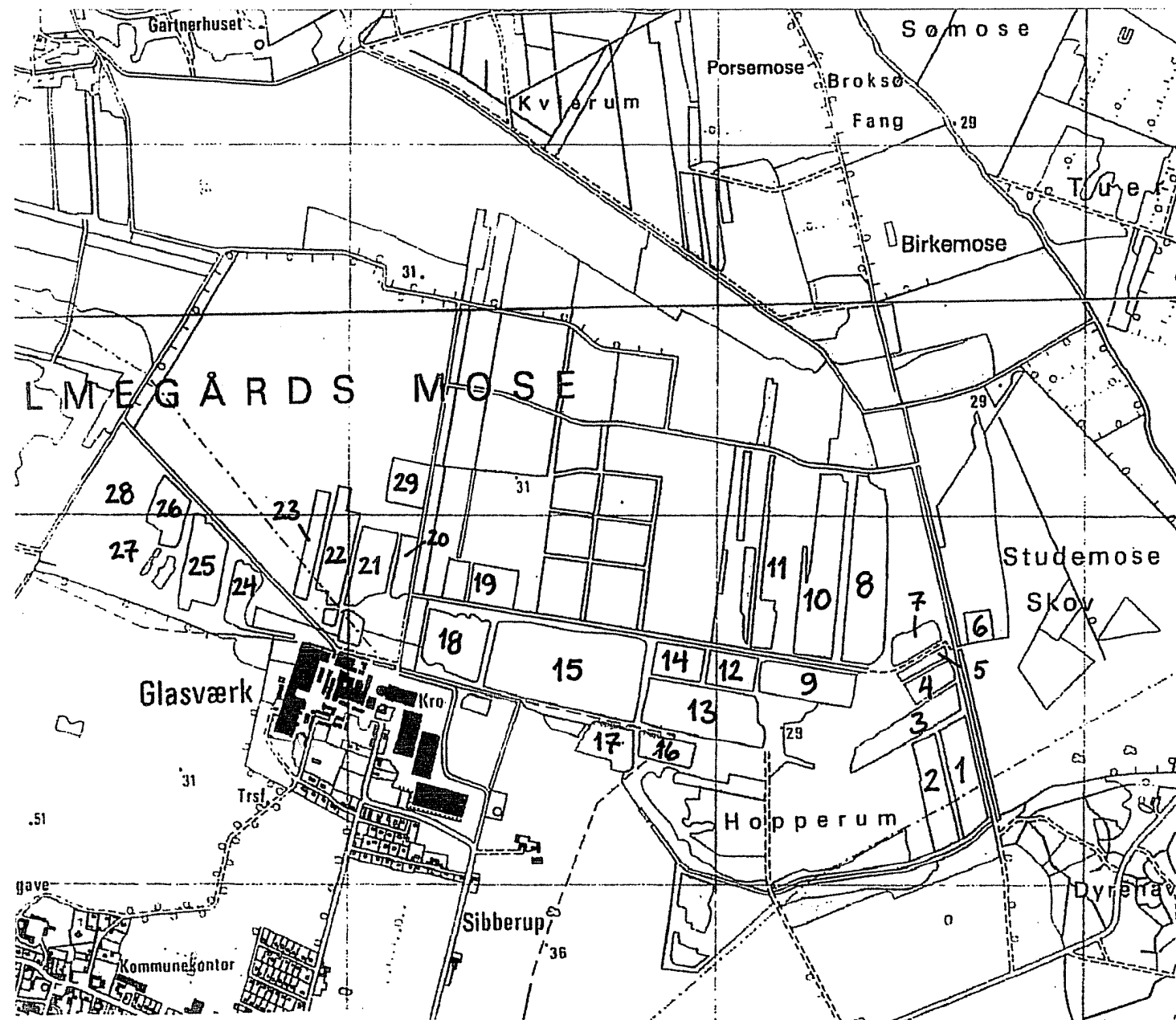

Fig. 2. Numre på de vandfyldte tørvegrave i Holmegaards Mose, der er anvendes i forbindelse med registreringen af ynglefugle i området.

Tab. 2a. Forekomsten af ynglende vand- og vadefugle (antal ynglepar) i Holmegaards Mose (tørvegravene, incl. Tyvekrog).

	1972	1973	1974	1975	1976	1978	1979	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1988	1989	1990
Lille lappedykker	2		2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Toppet lappedykker	1	1	1	2	2	2	2	1	1	3	3	2	1	0	1	0
Gråstr. lappedykker	18	20	19	19	15	12	9	11	13	16	15	16	14	15	11	10
Sorth. lappedykker	1	0	1	0	2	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Knopsvane	9	5	5	5	7	9	5	6	9	9	9	6	11	8	4	4
Grågås	19	20	+	15	21	31	35	30	30	35	35	+	35	35	30	40
Gravand	0	1	1	0	2	2	1	2	3	1	1	0	0	2	2	1
Knarand	0	0	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Krikand	3	5	3	6	8	5	4	+	7	7	3	3	3	6	1	-
Gråand	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Atlingand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0
Skeand	2	3	3	0	0	2	0	2	1	2	3	2	2	0	0	1
Taffeland	10	10	15	7	10	+	+	5	4	6	1	3	6	2	5	1
Troldand	20	18	20	24	20	11	15	15	15	15	14	20	+	15	+	10
Rørhøg	1	+	+	+	+	2	2	2	3	2	2	3	5	4	3	5
Vandrikse	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	6	+	+
Blishøne	70	90	+	+	+	+	+	+	+	40	71	45	39	44	47	42
Hættemåge	4000	3100	1500	3000	1300	1800	1100	2600	+	2500	2500	3100	3600	3100	3200	2700

Noter: + = ynglende i ukendt antal; blank = ikke undersøgt
Grønbenet rørhøne har ynglet i alle år, men er ikke optalt

(fortsættes i Tab. 2b på næste side)

Tab. 2b. Forekomsten af ynglende vand- og vadefugle (antal ynglepar) i Holmegaards Mose (tørvegravene, incl. Tyvekrog). (fortsat fra Tab. 2a)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Lille lappedykker	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	0	1	3	2	0	0
Toppet lappedykker	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1	1	2	2	1	1
Gråstr. lappedykker	8	9	6	6	2	2	3	4	4	2	4	4	5	8	4	5
Sorth. lappedykker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rørdrum	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3	4	4	3
Fiskehejre	0	0	0	0	0				+	14	+	+	+	15	+	+
Knopsvane	4	2	3	3	3	2	5	6	6	6	4	5	5	7	6	9
Grågås	40	40	56	45	55	+	58	54	62	64	+	61	65	55	63	60
Gravand	2	1	3	1	0	0	4	1	3	2	0	0	1	1	0	0
Knarand	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Krikand	9	3	5	3	1	1	2	0	1	3	0	5	6	1	0	0
Gråand	+	+	+	+	+	+	+	+	31	+	+	+	+	+	15	15
Atlingand	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Skeand	2	2	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Taffeland	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Troldand	12	7	8	8	10	8	10	10	8	9	3	4	2	3	3	2
Rørhøg	5	5	5	5	7	6	6	7	8	5	4	7	5	6	8	8
Vandrikse	+	+	+	>6	+	+	+	+	+	>6	+	>13	>22	>15	>11	>11
Blishøne	52	41	52	19	25	+	37	17	27	39	20	41	42	62	33	50
Hættemåge	3200	3600	2100	2500	2000	2800	2600	2100	0	0	0	0	0	0	0	0

Noter: + = ynglende i ukendt antal; blank = ikke undersøgt
Grønbenet rørhøne har ynglet i alle år, men er ikke optalt

Tab. 3. Forekomsten af ynglende vand- og vadefugle (antal ynglepar) i Broksø Enge (Birkemose og Sømose).

	1985	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Lille lappedykker	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Gråstrubet lappedykker	1	1	2	2	2	2	2		1	2	5	1	6
Knopsvane	0	0	0	1	1	1	1		1	1	1	2	2
Grågås	0	10	4	8	9	5	7		4	5	9	11	12
Gravand	2	3	+	3	3	4	2		3	1	2	0	0
Knarand	0	0	1	0	0	0	1		0	0	0	1	0
Krikand	0	0	0	0	0	0	0		0	1	1	0	0
Gråand	+	+	+	+	+	6	+		+	+	+	+	7
Atlingand	1	0	0	0	0	1	1		1	0	0	1	0
Skeand	5	3	2	4	4	5	7		1	2	5	5	6
Troldand	0	0	0	0	0	1	2		0	0	0	0	0
Rørhøg	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	1	1
Vandrikse													3
Plettet rørvagtel	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	1	0
Blishøne	5	10	14	10	16	16	25		16	11	39	10	27
Strandskade	2	0		0	0	0	2		0	0	0	0	0
Vibe	20	20	+	15	16	24	23		+	20	15	+	11
Dobbeltbekkasin					3	2			2	1		+	2
Rødben	2			4	6	5	1		2	1	5	+	4
Hættemåge	15	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0

Noter: + = ynglende i ukendt antal; blank = ikke undersøgt

Grønbenet rørhøne har antagelig ynglet i alle år, men er ikke optalt

Tab. 4. Forekomsten af ynglende vand- og vadefugle (antal ynglepar) i Porsmose (incl. Tuerne)

	1972	1973	1983	1984	1995	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Grågås	10	10	16	10	7	7	13	11	12	+	14	14	20	8	+
Gravand	1	0	2			0	0	0	0		1				0
Gråand	+	+	+	+	+	+	+	4	2		4				+
Atlingand	2	1	2			0	0	1	0		0	1			0
Skeand	2	2				0	0	2	1		1				0
Rørhøg	0	1	1	1	1	1	2	2	1		1		2		1
Plettet rørvagtel												1	2		0
Engsnarre						1	4	6	9	7	6	9	6	3	6
Blishøne	+	+	8	+	+	+	+	5	2	+	+		2	+	3
Vibe	+	+	+	58	65	+	+	57	+	+	>25				6
Stor regnspove				1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stor kobbersneppe	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dobbeltbekkasin	+	+	+	6	8	+	+	9	10	+	8	+	6	+	>4
Rødben	+	+	+	4	5	+	+	4	2		2				?
Mosehornugle				0	0	1	1	1	1	1	1?		1		?

Noter: + = ynglende i ukendt antal; blank = ikke undersøgt
Grønbenet rørhøne har antagelig ynglet i de fleste år, men er ikke optalt

Tab. 5. Forekomsten af ynglende vand- og vadefugle (antal ynglepar) i Gødstrup Sø (ind til 2003 Enghave/Taskerne.)

	1978	1979	1981	1985	1994	1995	1997	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Lille lappedykker	3	3	0	0	2	1	0	1	1	0	1	0	16	13	8
Toppet lappedykker	0	0	0	0	2	0	0	1	1	0	1	0	6	10	10
Gråstrub. lappedykker	11	15	16	1	18	8	0	21	16	0	23	4	46	18	11
Sorthals. lappedykker	0	0	0	0	0	0	0	6	1	0	3	1	21	28	42
Knopsvane	1	1	1	0	1	1	0	2	1	0	1	0	2	3	6
Grågås	10	10	10	2	15	13	0	17	11		20	16	28	30	25
Gravand	3	3	3	1	5	3	1	4	3		2	1	4	4	4
Knarand	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2	3
Krikand	3	3	3	1	6	1	0	0	0		1	0	2	3	1
Gråand	+	+	+	+	+	+	-	35	+		+	+	22	26	35
Atlingand	1	0	0	0	4	0	0	4	0	0	6	1	3	7	3
Skeand	3	1	?	0	9	5	0	13	13	0	13	2	14	17	12
Taffeland	3	3	3	0	5	0	0	1	0	0	4	0	1	3	3
Troldand	2	2	2	0	8	0	0	2	0	0	0	0	4	5	6
Rørhøg	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	0	1	1
Vandrikse														2	
Grønbenet rørhøne													7	>4	>9
Blishøne	60	60	60	10	40	35	+	80	55		70	12	115	100	98
Strandskade	2	3	1		1	1		1	1		1		1	1	1
Vibe	20	20	20	+	29	31	+	23	+		7		18	7	8
Dobbeltbekkasin	6	5	?	?	2	?	1	1					2	0	0
Rødben	3	3	3	?	8	4	?	6	1		3		2	5	2
Hættemåge	30	40	30	0	35	0	0	0	0	0	15	0	35	400	550

Note: I 1978, 1979, 1981, 1994, 1995, 1999, 2000 og 2002 var der i ynglesæsonen omfattende oversvømmelser (stor, lavvandet sø) på lokaliteten. I 1985 og 2003 var der kun mindre oversvømmelser, og i 1997 og 2001 var der ingen oversvømmelser i ynglesæsonen (normal tilstand).

**Liste over rapporter med naturoplysninger baseret på fugle i Storstrøms amt.
Udgivet af Natur- og Plankontoret i Storstrøms Amt.**

Forfatter er angivet med forkortelse:

HEJ: Hans Erik Jørgensen

NPA: Niels Peter Andreasen

PSH: Per Schiermacker-Hansen

MTH: Michael Thelander

Overvågning af naturtyper med fugle

Titel	Udgivelsesår
Status og forvaltning af vigtige områder for ynglende fugle ved kysterne i Storstrøms Amt, HEJ	2000
Ynglefugle i udvalgte enge og moser 1999, HEJ	2001
Ynglefugle i enge og moser langs Susåen 1999, HEJ	2001
Ynglefugle i Holmegårds Mose/Porsmose 2006, HEJ	2006
Busemarke Mose - udvikling i fuglelivet 1968-1996, PSH	1997
Fugle ved Maribosøerne 1975-1990 – Appendiks, HEJ	1991
Vandfugle ved Maribosøerne 1991-1995, HEJ	1996
Ynglefugle ved Maribosøerne 1985-2000, HEJ	2001
Maribosøerne, Ynglefugle 2005 – Status og udvikling siden 1977, HEJ	2006
Ynglende vandfugle i 12 søer i Storstrøms Amt 1997, HEJ	1997
Ynglende vandfugle i 14 søer i Storstrøms Amt 2002, HEJ	2006
Ynglefugle i Gødstrup Sø 2005, HEJ	2005
Fugle på Nyord Enge 1982-1996, NPA	1997
Fugle på Nyord Enge 2004, NPA	2004
Projekt fugle på Øer og Holme 2005, MTH	2006
Projekt fugle på Øer og Holme 2006, MTH	2006
Ynglefugle på strandenge i Storstrøms Amt 1998 HEJ	1998
Ynglefugle på strandenge i Storstrøms Amt 2003 HEJ	2006

Overvågning af fugle

Art	Udgivelsesår
Rødlistede fugle - status og forvaltning 2000, HEJ	2002
Ynglende rovfugle i Storstrøms Amt 2003, HEJ	2004
Ynglende rovfugle i Storstrøms Amt 2004, HEJ	2005
Ynglende rovfugle i Storstrøms Amt 2005, HEJ	2006
Ynglende rovfugle i Storstrøms Amt 2006, HEJ	2006, under udarbejd.
Ynglende vandfugle i Storstrøms Amt – Status over forekomster 1985-1989, HEJ	1990

Rapporterne kan findes på som pdf-fil til downloading på DOF Storstrøms hjemmeside:
www.dof-storstroem.dk

Storstrøms Amt

Teknik- og Miljøforvaltningen
Natur- og Plankontoret

Parkvej 37
4800 Nykøbing F.